

HEEMKUNDEKRING

De Heerlijkheid Oirschot

NIEUWSBRIEF September 2022

Voorwoord

U kent waarschijnlijk wel het verhaal van de heer van Oirschot, Lodewijk Jan Baptist Sweerts de Landas, die in 1807 twee dagen na zijn tachtigste verjaardag alle inwoners van Oirschot en Best van 80 jaar en ouder uitnodigde in herberg de Zwaan om met hem het feestmaal te gebruiken. De maaltijd bestond uit meer dan honderd schotels, in *vyf opdissingen* (gangen) bestaande uit *allerley aangename, gezonde en voor Menschen van hooge jaren gemaklyk te gebruiken Spyzen*. Het verjaardagsfeest van deze heer haalde de nationale pers. Volgens de krant verschenen er van de 46

personen van 80 jaar en ouder die in de gemeente woonden 37, namelijk 14 *Vrouws-* en 23 *Mansperzonen*.

Van de genodigden op het feest van de heer was er één negentig jaar: Jan Henrick Vlemmincx werd gedoopt op 8 juli 1717, en had in september 1807 dus al negen kruisjes kunnen zetten. Hij overleed overigens maar enkele maanden later, op 14 maart 1808. We weten niet of hij bij het feest aanwezig was (er is geen gastenlijst bewaard gebleven), en of hij zich, na afloop van de dis, met de overige mannen met een *Klaverjasje* heeft *gedivergeerd*.

90 jaar was in 1807 een hoge uitzondering. Tegenwoordig bereiken steeds meer mensen deze gezegende leeftijd. In de vorige nieuwsbrief berichtten wij u dat ons heemlid Sjef Smetsers op de leeftijd van 94 jaar was overleden. Afgelopen maand was ik bij de uitvaart van een ander markant lid van onze kring: op 15 augustus overleed Nico Jansen. Hij is 92 jaar oud geworden. De herinnering aan Nico tovert een glimlach op mijn gezicht. Ik kende Nico niet, tot aan de rondvraag van de eerste jaarvergadering die ik voor mocht zitten. Nico was de eerste die zich meldde: “Meneer de voorzitter...”, en daarna volgden twee, soms drie of vier vragen, die meer bedoeld waren als opmerkingen of adviezen. Over Oirschot in WO2, het Berkendekske, of de alliantie met Westerlo. Altijd keurig in pak, met stropdas (wat tegenwoordig zelfs voor negentigjarigen niet meer vanzelfsprekend is), duidelijk articulerend. Hier sprak een man die gewend was in het openbaar te spreken. Nico was er trouw, elk jaar. Met meerdere rondvragen. Ook in de uitgestelde jaarvergadering in 2021 was Nico present. Hij wilde echter in de pauze naar huis, naar zijn vrouw, en verzocht mij daarom vóór de vergadering of hij zijn rondvragen niet al voor de pauze mocht stellen. Bij hoge uitzondering heb ik hem dat toegestaan. En dus meldde Nico zich voor de worstenbroodjes met het vertrouwde “Meneer de voorzitter...”

Tijdens de jaarvergadering van 2022 was ik, omdat ik corona had, afwezig. Ik begrijp dat Nico daar ook niet meer is geweest, en dat u zijn rondvragen hebt moeten missen. Vanaf nu zullen we Nico en zijn rondvragen voor altijd moeten missen. Maar Nico staat voor mij wel symbool voor het heemlid, dat tot op zéér hoge leeftijd zich nog steeds, bij de tijd en met veel enthousiasme bij de heemkunde betrokken voelt. We hebben een vacature. Wie vult deze in de volgende jaarvergadering in?

Anton Neggers
Voorzitter

Reminder Open Monumentendagen 10 en 11 september a.s.

Op zaterdag 10 en zondag 11 september a.s. vinden weer in heel Nederland de Open Monumentendagen plaats.

De werkgroep die in Oirschot alle activiteiten hieromheen coördineert spreekt van 'ErfgoedWeekend Oirschot' omdat er meer te zien is dan alleen monumentale gebouwen en tuinen. Tijdens het weekend komen ook andere soorten erfgoed aan bod, zoals religieus, militair, cultuurlandschappelijk, bestuurlijk, ambachtelijk, industrieel, agrarisch en ook mobiel (rollend) en immaterieel erfgoed. Speciale aandacht gaat dit jaar uit naar het culinaire erfgoed. Restaurants in Oirschot hebben hiervoor 'vergeten' gerechten op een speciale erfgoedmenukaart gezet. En brouwerij Vandeoorsprong brouwt gruitbier, een bier met gruit in plaats van hop als conserveringsmiddel, zoals dat in Nederland voor het jaar 1320 gebeurde.

Allebei de dagen is er van 12.00 tot 17.00 uur een uitgebreid programma. Zo is er o.a. in het Boterkerkje op vrijdag 9 sept. (van 15 - 20 uur), op zaterdag 10 sept. (van 12- 14 uur) en op zondag 11 sept. (van 12- 14.30 uur) de tentoonstelling "Oirschot geschilderd" te zien in samenwerking met het Kruysenhuis. Op zondag volgen daarna enkele lezingen. Als u klikt op de volgende link: www.openmonumentendag.nl. en het zoekwoord Oirschot intikt komen alle activiteiten naar boven met een schat aan informatie.

Behalve materieel erfgoed is er ook immaterieel erfgoed zoals het skòn Oirschots dialect. In het proeflokaal van De Kroon in de Koestraat is dat zowel zaterdag als zondag te horen om 15, 15.35 en 16.10 uur. Vier Oirschottenaren (Leon Vingerhoeds, Alda en Jacques van de Ven en Ria van Kollenburg) geven dan korte dialect demonstraties.

Wie weet krijgt u daar antwoord op de vraag: *Wat is: Mûlk - Boegendemeel - Slichmes - Hauwmauw - Mêrketon - Begênkenis - Uksel?*

Ook de Oirschotse en Beerse heemkundekringen presenteren zich tijdens het Erfgoedweekend door openstelling van de heemkamer op Dekanijkstraat nr. 10 in Erfgoedcentrum de Ravenpoort van 12 tot 17 uur zowel op zaterdag 10 als op zondag 11 september. Er wordt o.a. een film vertoond over

Oirschot anno 1962 en natuurlijk kunnen bezoekers een praatje maken met leden van de heemkundekringen.

Verschieting Wisselschild Oirschotse gilden

Op zaterdag 10 september schieten de Oirschotse gilden de laatste van 4 rondes om het Gemeentewisselschild en het Heemkundewisselschild.

De wedstrijd begint om 16 uur en vindt plaats op het Gildeterrein Vondervoorthof van het Sint Joris Gilde, Heersdijk 1 Oirschot.

Om circa 19 uur wordt het heemkundewisselschild door Anton Neggers, als voorzitter van heemkundekring 'De Heerlijkheid Oirschot', uitgereikt aan de winnaars.

Gilde Broederschap van Onser Liever Vrouwe Gilde Sint Sebastiaan Oirschot Gilde Sancta Barbara Oirschot Sint Joris Gilde Oirschot

Reminder Actie Rabo Club Support

Heemkundekring 'De Heerlijkheid Oirschot' doet ook dit jaar weer mee met Rabo ClubSupport. Net als eerdere jaren kan iedereen die lid is van de RABObank zijn stem uitbrengen op diverse Oirschots clubs waarvan de heemkundekring er eentje is.

Als bestedingsdoel heeft het bestuur dit jaar gekozen voor het project:
'Verdere vernieuwing Canon van Oirschot'.

Als u Heemkundekring 'De Heerlijkheid Oirschot' wilt helpen om het bestedingsdoel te realiseren ga dan tussen 5 en 27 september a.s. naar de website van de Rabobank:

www.rabobank.nl/clubsupport en breng uw stem uit op de heemkundekring.

Hoe meer stemmen, hoe hoger het bedrag, dus iedere stem telt! Alvast bedankt.

Grote Studiereis naar België zaterdag 15 oktober 2022

Op zaterdag 15 oktober organiseert de reiscommissie van onze heemkundekring een studiereis naar België. Het belooft een interessante, leerzame maar ook plezierige dag te worden. De dagindeling:

08.00 uur: vertrek per bus vanaf brouwerij **Vandemoersprong**, Koestraat 20. U kunt tegenover de ingang de auto parkeren op het parkeerterrein bij Sandershof, fietsen kunnen op het terrein van de brouwerij worden gestald. We komen aan het einde van de dag daar ook weer terug.

09.00 uur: aankomst **Gevangenis­museum** in Merksplas
Tussen Hoogstraten en Merksplas staan tal van strafinrichtingen, gebouwd in vroeger tijden maar vaak nog in gebruik. Het werden 'kolonies' genoemd en er werden veel landlopers vastgezet. We worden ontvangen met koffie/thee en een "Klosjaars Kramiekske", daarna krijgen we in twee groepen een museumrondleiding met gidsen.

10.30 uur: vertrek naar **Hoogstraten**

11.00 uur: start programma in Hoogstraten.

Hoogstraten is een zeer oud stadje in de Antwerpse Kempen, dat al meer dan 800 jaar vrijheidsrechten heeft. In twee groepen gaan gidsen ons vertellen waarom Hoogstraten zo de moeite waard is. In ieder geval maken bezoeken aan de Sint-Katharinakerk en het Begijnhof deel uit van de rondwandeling.

13.00-14.00 uur: lunch in Hoogstraten bij Bistobar De Jachthoorn
We hebben voor u een eenvoudige Belgische lunch afgesproken, met koffie/thee.

14.00 uur: vertrek naar **Turnhout**

14.30 uur: aankomst Turnhout

Turnhout is een stad die vlak bij ons ligt, maar die niet bij iedereen even bekend is. Het is een kruispunt van tal van handels- en verkeersroutes, o.a. die van 's-Hertogenbosch via Oirschot naar Antwerpen, Leuven en Brussel. Het kent een bewogen geschiedenis en was zelfs lange tijd 'bezit' van de Oranjes. In de 19^e eeuw kende het, net als Oirschot, een bloeiende meubelindustrie.

Omdat we al twee gegidste wandelingen hebben gehad, willen we u de vrijheid geven om het bezoek aan Turnhout zelf in te vullen. Er kan een stadswandeling gemaakt worden (wij hebben een aantal routekaarten in de bus), een bezoek gebracht aan het Speelkaartenmuseum (entree € 5,-), het Begijnhofmuseum (eveneens € 5,- entree), of een combinatie winkelen/sightseeën.

16.15/16.30 uur: wij verwachten u in **Café Sint Pieter**, Markt 60, waar we u een lekker Belgisch biertje of een ander drankje aanbieden. Eventuele tweede drankje is voor eigen rekening.

17.00 uur: vertrek naar Oirschot

17.45 uur: aankomst in Oirschot

Voor degenen die ervoor hebben gekozen, is er een afsluitend driegangen **diner bij Vandeoirsprong**, een keuzemenu met twee drankjes. Wij hopen dat veel leden samen met ons deze studiedag in het gezellige Vandeoirsprong zullen afsluiten.

Opgeven

U kunt zich opgeven via: secretariaat@deheerlijkheidoirschot.nl maar uw deelname is pas definitief als u betaald heeft. Bij het opgeven graag doorgeven indien de betaling op een andere naam staat dan de uwe. **Ook partners of vrienden die geen lid zijn, kunnen zich voor deze reis opgeven.**

De kosten

De kosten voor de hele dag, inclusief afsluitend diner, zijn per persoon € 75,-. Zonder diner is dat € 50,-

Graag het juiste bedrag **vóór 15 september a.s. overmaken** aan :

Heemkundekring De Heerlijkheid Oirschot
NL 57 RABO 0133 8659 16

Wij hopen op een grote opkomst en een gezellige dag!

De reiscommissie,

Wim van Kollenburg en Arthur de Vries

Oproep erfgoedvereniging Kèk Liemt

In 2024 bestaat collega erfgoedvereniging Kèk Liemt 50 jaar. Ter gelegenheid daarvan willen Ger van den Oetelaar en Els Vissers een boek publiceren over samenwonende vrijgezellen.

In Liempde waren er tussen ca. 1850 en 1950 minstens 37 families waarvan een groot gedeelte ongetrouwd bij elkaar is gebleven op de ouderlijke boerderij.

Om te onderzoeken of dit een typisch Liempdse aangelegenheid was of ook regionaal voorkwam, roepen zij de hulp in van heemkundekringen uit de regio. Ze willen graag antwoord op de volgende vragen:

- Waren er in Oirschot ook zoveel vrijgezellenfamilies?
- Is daar ooit onderzoek naar gedaan?
- Is er ooit iets over één van deze families geschreven?

Mocht u hier antwoord op hebben dan kunt u contact opnemen met Els Vissers via mailadres els.vissers@ziggo.nl

Lezing donderdag 20 oktober a.s. De Eerste Wereldoorlog in Nederland en in Brabant

Donderdagavond 20 oktober 2022 vindt om 20.00 uur in de Harmoniezaal van restaurant De Burgemeester in Oirschot de eerste lezing van het najaarsprogramma van de heemkundeking plaats.

Spreeker Tom Sas houdt dan een inleiding over het onderwerp: 'De eerste wereldoorlog in Nederland en Brabant'.

Nadat in de zomer van 1914 de oorlog buiten onze landsgrenzen losbarstte, verklaarde Nederland zich neutraal. De Grote Oorlog die van 1914 tot 1918 zou duren kende een allesvernietigend karakter. De oorlog werd onder meer gekenmerkt door een slijtageslag in de loopgraven, massale stormlopen die in bloed gesmoord werden en het gebruik van nieuwe wapens.

Lang bestond het beeld dat Nederland na de neutraliteitsverklaring zich achter de dijken had terug getrokken en de mensen overgingen tot de orde van de dag. In zijn lezing zal Tom Sas laten zien dat dit beeld genuanceerd dient te worden. De Nederlandse neutraliteit diende gedurende de oorlogsjaren gewapenderwijs verdedigd te worden. In de Nederlandse samenleving waren, behalve de aanwezigheid van militairen, de effecten van de oorlog die om ons heen woedde spoedig merkbaar: geïnterneerde militairen, vluchtelingen, distributie en schaarste.

In de voordracht zal zeker ook aandacht zijn voor hetgeen er in Brabant en in Oirschot van deze bijzondere periode uit onze geschiedenis merkbaar was.

Drs. T.P. (Tom) Sas (Oirschot 1980) studeerde geschiedenis aan de Katholieke (nu Radboud) Universiteit te Nijmegen waar hij afstudeerde met een scriptie over de relatie tussen Nederland en Groot-Brittannië in de Eerste Wereldoorlog. Sinds 2007 doceert hij geschiedenis aan het ds. Pierson College in 's-Hertogenbosch. Daarnaast werkt hij als zelfstandig historisch onderzoeker. Hij publiceert met regelmaat over het thema Nederland en de Eerste Wereldoorlog. Zo droeg hij onder meer als auteur en redacteur bij aan de totstandkoming van de regiobundel Brabant en de Eerste Wereldoorlog (2016) en de stadsbundel 's-Hertogenbosch en de Eerste Wereldoorlog (2018). In 2018 verscheen zijn boek Holland Neutraal over de Nederlandse Leger- en Vlootfilm. In voorbereiding is een boek over een Friese militair, Jelte Kornelis. Daarnaast is hij secretaris van de Stichting Studiecentrum Eerste Wereldoorlog (SSEW) en organiseert hij ook excursies naar de voormalige slagvelden van de Eerste Wereldoorlog in België en Noord-Frankrijk.

De lezing vindt plaats op donderdagavond 20 oktober 2022 in de Harmoniezaal van restaurant De Burgemeester, Markt 21, Oirschot en start om 20.00 uur. Voor leden is de lezing gratis. Ook andere bezoekers zijn van harte welkom tegen een vergoeding van € 5.-.

Uitgaven en mededelingen

1) Onze heemkundekring heeft een facebookaccount. U kunt ons vinden op:

2) Nieuws over de heemkundekring kunt u vinden op de website via deze link:

www.deheerlijkheidoirschot.nl

3) Archeologische Vereniging Kempen- en Peelland Stichting start op 15 okt a.s. met een cursus van 4 zaterdagochtenden over 'Herkennen en determineren van stenen werktuigen'. Kosten € 30,- inclusief syllabus. Aanmelden via rinushoukes@gmail.com, met vermelding van adres en telefoonnummer.

**AVKP actueel
Nieuwsbrieven**

Extra nieuwsbericht van de Archeologische Vereniging Kempen- en Peelland
AVKP aflevering 23

4) Reminder: Stichting Landschap het Groene Woud maakt een landschapsbiografie van de Dommel. Presentatie op Vrijdag 30 sept. a.s om 13 uur in de raadzaal van gemeente Boxtel. Aanmelden kan tot 15 sept. as via e-mailadres: broestenburg@hetgroenewoud.com

5) De Twee Kwartieren, genealogisch tijdschrift van de afdeling Kempen- en Peelland, meldt dat op 13 september as. in Eindhoven de lezing plaatsvindt van Mienieke te Hennepe "Geneeskunde in de voorgaande eeuwen en de invloed daarvan op de stamboom". Zie voor info op de site van NGV de volgende link: [onze website](#).

Erfgoedcentrum De Ravenpoort

De Heemkamer is na de zomerstop vanaf 1 september weer geopend!

Iedere maandag kunt u hier van 18.30 tot 21.00 uur terecht.

Voorlopig wordt 1 avond per week als openingstijd gehandhaafd.

Daarnaast is de heemkamer als proef ook overdag geopend.

Iedere 2^e woensdag van de maand kunt u er van 10.30 tot 12 uur terecht.

Woensdagochtend 14 september as is de eerstvolgende keer.

Er blijft behoefte aan gastheren en gastvrouwen, die de bezoekende leden willen ontvangen. Mocht u geïnteresseerd zijn in dit leuke werk, neem dan contact op met Marina Pasmans. Ook mensen die een poetskarweitje op zich willen nemen kunnen dit aan Marina doorgeven. Dat kan via mail: marinapasmans@hotmail.com (of telefonisch: 06-2072104).

Activiteitenkalender najaar 2022

(Let op: Tussentijdse wijzigingen zijn mogelijk!)

Za 10 en Zo 11 september 2022	Open Monumentendagen/Erfgoedweekend Openstelling Heemkamer van 12 tot 17 uur
Zaterdag 15 oktober 2022 <i>(was eerder gepland op 17 sept.)</i>	Grote studiereis naar België Gebied Hoogstraten en Turnhout
Do 20 oktober 2022	Lezing: <i>'De Eerste Wereldoorlog in Nederland en in Brabant'</i> Harmoniezaal De Burgemeester
Do 17 november 2022	Lezing: <i>'Zandpaden: wat moet je ermee?'</i> Café 't Vrijthof
Do 15 december 2022	Lezing: <i>'op alles wel ende rijpelijkgelet'</i> , Rechtspraak van de schepensbank. Harmoniezaal De Burgemeester